

DOMOVINA

Izhaja vsak petek.

Naročnina za tekoče leto 12 K, za polovico 6 K.
Posamezne številke 24 vin.

Uredništvo: Mestni trg št. 17, II.

Upravništvo: Sodna ulica št. 6, pritličje desno.
Inserati po dogovoru.

*Lepo je, da se govori
navdušeno za dom in poje;
še lepše pa se meni zdi,
če zanj gre vsak na delo svoj.*

Jos. Stritar (»Drobi«)

Morje! Morje adrijsko!

Med največje sile na zemlji štejemo morje. Obsega več kot $\frac{2}{3}$ vse zemeljske površine. Ob morju so nastali prvi začetki človeškega napredka. Ob morju so zrasli in živeli najbolj svobodni, najbolj pogumni in zdravi, krepki narodi. Ti so si ustvarili najlepše in najbogatejše življenje ter so si pridobili za napredek ved in človeštva največ zaslug. Ob morju vidimo, kar ima svet pokazati krasnega v umetnosti in kar je nastalo mogočnega v gospodarstvu.

Morje, ki objema na zapadu vso našo zemljo od severa do juga, bo dajalo tudi Jugoslaviji največji pomen. Morje nas bo družilo, morje krepilo, morje redilo in morje slavilo.

Po trgovini, industriji in brodarstvu cenimo obmorsko gospodarsko življenje. Iz prometa v pristaniščih je to razvidno. Za presojo je najbolj merodajno število ter velikost ladij, ki prihajajo v luke in odhajajo, razven tega prometa v pristanišče in iz njega vodečih železnic.

Med pristanišči, ki prihajajo v upoštevanje pri preskrbi Srednje Evrope z živili in potrebščinami, stoji po velikosti in važnosti Trst na 5. mestu. (V Trst je prišlo l. 1913 14.231 ladij, ki so obsegale skoraj $5\frac{1}{2}$ milijon ton.) Reka je bila po velikosti došlih ladij skoraj polovico manjša od Trsta, ta pa nad trikrat manjši kot London.

Med domačimi, avstrijskimi pristanišči, katerih je 136, prekaša Trst po velikosti trgovskega prometa daleko vsa druga. Dočim je priplulo v Trst leta 1913 ladij za okroglo $5\frac{1}{2}$ milijona ton, so imela razven Trsta le še štiri naša pristanišča (Split, Zader, Pulj in Opatica) čez 1 milijon ton ladijskega prometa. Gruž in Šibenik sta imela $\frac{1}{4}$ milijona, vsa druga pristanišča pa manj kot $\frac{1}{2}$ milijona ton. Med njimi je 91 malih pristanišč, celo z manj kot 100.000 tonami. Vzlic temu, da je prišlo v Trst le 18%, v dalmatinska pristanišča 53%, istrska 23%, v furlanijska še niti 1% vseh v avstrijska pristanišča došlih ladij, ima Trst pomorsko trgovino, ki prekaša ono vseh dalmatinskih, istrskih in furlanskih pristanišč skupaj. Na avstrijski pomorski trgovini je vdeležen Trst s 57%, dalmatinska pristanišča le s 24%, istrska s 14,6%, furlanska z ostankom.

Ni torej nobenega dvoma, da je Trst najvažnejše in najpomembnejše pristanišče na

vzhodni jadranski obali, katerega se moramo Jugoslovani oklepiti z vso svojo močjo.

Posebno važnost je začel zavzemati Trst zadnjih pet let pred vojno, ker se je med tem časom neznansko razvijal. Zadnje leto je prišlo v njegovo luko za 37% ladij več, kot pred 5 leti, promet vse pomorske trgovine pa se je dvignil v tem času celo za 65%. Narastek po številu in velikosti ladij je bil večji samo še v Rotterdamu, kar se tiče pomorske trgovine, ga je v napredku sorazmerno prekašal edinole Marseille.

Posebno veličino in pomen daje Trstu prekmorski promet. Iz avstro-ogrskih pristanišč je prišlo sicer v Trst več ladij (10.122) kot iz inozemstva (4.109 ladij), a ladje v domačem prometu so obsegale le 2 milijona ton, inozemske ladje pa $3\frac{1}{2}$ milijona ton. Baš temu dejstvu se ima Trst zahvaliti za živahno gospodarsko življenje in nagel napredek zadnjih let.

Za nas Jugoslovane in zlasti za nas Slovence je Trst tem večje važnosti, ker tvorijo prav naše dežele njega zaledje. Napačno je mnenje, da spada k zaledju Trsta vsa Avstrija, ali morda še kaj več.

Avstro-ogrška je deležna na tržaškem železniškem prometu z 24 milijoni q. Na Nemčijo, Italijo, Švico, Srbijo in druge države odpadejo le 3 milijoni q. Od prometa $21\frac{1}{2}$ milijonov q, ki odpade na Avstrijo (brez Ogrske in Bosne-Hercegovine), znaša promet po našem slovenskem ozemlju več kot polovico — 52%! Na Moravsko in Češko odpade 25%, na Dunaj 18%. Na vse druge avstrijske kronovine odpade prometa le 5%. Iz tega sledi, da Trst za nemške avstrijske dežele ne prihaja v poštev kot zaledje. Zlasti je to razvidno, če upoštevamo le železniški dovoz v pristanišče.

Iz našega ozemlja se uvaža v Trst 56% vsega blaga iz države, absolutno 72.000 vagonov. Tudi Češka in Moravska se živahno udeležujeta dovoza v Trst in sicer s 30%, četudi tekmuje cenejša Laba z železnicami, ki vodijo k jadranskemu morju. Iz vseh drugih avstrijskih kronovin znaša dovoz v Trst komaj 14%, od teh iz Nižje Avstrije le 7,5%, Zgor. Avstrije 0,85%, iz Solnograda le 0,80%. V teh številkah leži potrdilo za opravičenost češke zahteve, da naj bi preko nemške ali madžarske zemlje vezal jadransko morje s češko državo poseben prehod ali koridor.

Zanimive so številke železniškega prometa v Trstu, ker kažejo v danih razmerah tem večjo važnost lege našega ozemlja. Ako je bil promet že dosedaj, ko nas je vlada povsod zanemarjala, povsod zapostavljala, Nemce pa neznansko pospeševala, tako velik, si lahko mislimo kakšno gospodarstvo bi se moglo razviti ob našem morju, ako bi Jugoslovani dobili svobodno državo. Promet bi se nedvomno še dvignil, čim bi se nagnile

proti Trstu razven slovenskega ozemlja še druge jugoslovanske pokrajine...

Ker že povzdiguje pomen in važnost Trsta, ne smemo prezreti pri tem najbolj žalostne okolščine, da mi Slovenci danes nimamo veliko od — Trsta in morja! Naše je bilo in je jadransko morje, a tujec gospoduje njemu, tujec bogati od njega. Tudi na morju tlačimo Jugoslovani drugim narodom. Potujčevanje, ki se vrši z vsemi strašnimi posledicami po obmejnih mestih na Štajerskem in Koroškem, nam je uničevalo naš rod tudi ob morju. Povrh še smo Jugoslovani tujim trgovcem vozili po morju brodovje, zanje smo ropali ter za njihove obmorske palače uničevali svoje hrastove gozdove. Velik del slovenske ter hrvatske zemlje, več kot polovico Dalmacije, Hercegovine smo sami sebi ogolili. Tako smo si uničili kmetijstvo in z njim tudi trgovino...

Pred 100 leti nam je pel Vodnik, da nas redi morje, a zopet je minilo 100 let, mi se pa še vedno ne zavedamo velikosti in vrednosti svoje domovine. Res je, da nas je tlačil tuji nam vladni sistem, a tudi naša napaka je bila, da smo premalo poznali svojo zemljo, ali da je sploh nismo poznali! Iz tega naglavnega greha morda vendarle izvira vse, kar smo zamudili, da nismo danes Jugoslovani gospodarji jadranskega morja.

V bodoče bo treba to na vsak način popraviti. Morje je tista najširša in najboljša cesta, ki si jo Jugoslovani po lastni malomarnosti in zanikarnosti ne smemo več zapirati.

Polna naravnega gospodarstva je naša domovina, v zdravem narodu je dobro razpoloženje za največjo trgovino. Najboljši del našega naroda raste ob morju. Na morje pa naj neprenehoma opozarja časopisje tudi one, ki čepe v zapečkih zaledja. O morju naj govore knjige, na morje naj opozorijo učitelji naroda, kulturni delavci, narodni gospodarji in politiki...

Ako hočemo biti Jugoslovani v svoji državi kulturno mogočen, gospodarsko vpliven in politično močan narod, moramo postati pomorski po vsej svoji vzgoji in po vsem svojem življenju!

Proti morju, od koder nam sije zarja bodočnosti obrnimo svoje oči, proti morju pa obrnimo tudi vse svoje moči!

Rb.

*Kar svet stoji, tako je bilo zmerom:
Kdaj priborila si ideja kaka
veliko zmago svojo je brez borbe,
brez žrtev in brez mučnikov?
Visoke misli čar je čudovit!
Ljudje izbrani, dobri, duhoviti
tako j za njo v boj planejo srditi.
Velika misel pa pred njimi hodi,
od zmage jih do druge zmage vodi.*

A. Aškerc (»Trubar«).

Ne udajmo se!

Tri in pol leta divja najstrašnejša vojna, odkar obstoja svet. Človeški sponin ne pomni, da bi bilo prestalo človeštvo toliko gorja, kot v tej vojni. Globoke brazde je začrtal ognjeni plug v svetovno življenje. Nikomur ni prizanesel; ne velikemu, ne malemu. Vsakdo nosi svoj križ trpljenja, vsak objokuje žrtve in izgube.

A še ni konca, in nihče ne ve, kdaj pride ura, po kateri hrepeni ves svet, po kateri hrepenimo nič manj tudi mi Slovenci.

Ko je izbruhnila svetovna vojna, je bilo, kot bi na mah zastalo za trenotek vse človeško življenje. Naši očetje, brati in sinovi so pustili sredi žetve koso in srp, odložili so v rudokopih kramp in lopato in po uradih so zapuščali nedokončano delo in hiteli v velika zbirališča — pod zastave. Od Save, Drave, Soče do Mure, izpod Ojstrice in Pohorja ter Slovenskih gor, od Koroških planin pa tja do Hrvaške in Ogrske nižine je odmeval jok naših žen in deklet. Cvet naš z dežele in iz mest in trgov je hitel v peklenjski ogenj.

One čase smo bili kakor čreda brez pastirja. Hrabrost in junaštvo, požrtvovalnost in samozatajevanje tisočev naših mož v slovenskih polkih pa je izzvala občudovanje vsega sveta. Slovenski polki so dali »hrbtrščje železnemu koru«. V ruskih nižinah v gozdnatih Karpatih, ob Drini in Donavi, v Dobruči in na Balkanu spi večno spanje junakov cvet in sad našega naroda. In ko je dvignila grabežljiva laška roka svojo pest po slovenskih pokrajinah naše države, takrat so bili v vrsti med prvimi — tudi zopet naši slovenski polki. Doberdob, Rombon, Krn in danes beneške ravnine hranijo tisoče grobov naših rojakov.

Ko so naši možje, prepevajoči naše slovenske narodne pesmi, umirali ali stali na straži, takrat je vstal nov neprijatelj: Slovenska domovina, ki je dala toliko tisoč junških borilcev, je morala dati tudi — na stotine »veleizdajalcev«. Štajerski Slovenci so vedno visoko držali svoj narodni prapor, pri tem niso pozabili svojega vladarja. Le Slovenci so bili in ljubili smo svoj jezik in rodno svojo zemljo, kot ljubi otrok svojo mater. Ta naša zemlja pa je prebogata vsega, kar rabi narod bistrega duha za svoj gospodarski in duševni napredek. Samo zato se je zahotelo neprijatelju, ki živi v naši sredi, naše zemlje. Za to se je polotil vseh, ki so bili našega naroda voditelji in jih dal

pod obtožbo: »To so tisti, ki zahtevajo slovenskih šol! Te so oni, ki zahtevajo gospodarskih izobraževališč! Te so tisti, ki pravijo, da so balkanski Slovani, bratje Slovencev! Križajte jih!« Stotine je moralo za tedne v preiskovalne ječe; vrnili so se, ker so bili nedolžni.

Cvetelo je o v a d u š t v o kot preje menda nikjer na svetu in z ovađuštvom se je bahato širilo prilizovanje in hinavstvo gotovih ljudi. Vse se je balo. Kdor ni imel teh treh lastnosti — je moral molčati: v družbi med ljudmi in — v časopisih. Takrat smo morali napredni šajerski Slovenci ustaviti svoje napredno glasilo »Narodni List«, ker se nismo hoteli hliniti. Leta so minila. Glas milijonov je postal premočan: dati so nam morali zopet državni zbor, dati morali zopet vsaj nekaj državljanske svobode, ker struna je že pokala.

Zgodovinski dan 30. majnika 1917 je združil v Jugoslovanskem klubu vse zastopnike našega naroda, ki jim je svoboda in narodna samostojnost Jugoslovancev, nas Slovencev, narodno veroizpovedanje. In še istega dne je izšla iz Jugoslovanskega kluba na Dunaju — jugoslovanska deklaracija.

Jugoslovanska deklaracija zahteva, da se sme naš veliki jugoslovanski troimenski narod sam upravljati, da more svojemu narodu dati vse, česar treba za trden človeški razvoj: gospodarske, trgovske in obrtne šole, slovenske šole, ki jih potrebuje, da se more umstveno razvijati in vseh onih pripomočkov, ki so neobhodno potrebni, da pride pod solncem na ono toplo mesto, ki mu ga do danes neprijatelj ni hotel dati. Kakšni sužnji so naši koroški rojaki, smo čitali v 2. številki »Domovine«. Štajerski Slovenci takisto nimamo po naših mestih niti ene samostojne ljudske šole kot bi jih kot polmilijonski del našega naroda imeti morali, nimamo ne ene popolne gimnazije ali realke, da, niti svojega slovenskega učiteljskega nima mo, kaj še — svoje slovenske visoke šole. Pol milijona nas je na Štajerskem in od teh štiripetine kmetovalcev, a imamo le eno kmetijsko šolo. In kje so trgovske in obrtne šole? Neprijatelj nam jih noče dati in dal nam jih ne bo, če si jih sami ne postavimo. To pa bomo mogli samo tedaj, če bomo na lastnih tleh sami svoji gospodarji in tujerodci le — našigostje.

Življenja boj nas obdaja kot malo koga. Težko breme vojne je nad nami z vso svojo

težo, zunaj ob mejah in doma v deželi. Zunaj krvave naši možje in mladenci, doma krvavimo mi. Plaćujemo ogromne davke in dajemo neprimerno več na vsakdanjih živilih. Vedno težje postaja življenje kmetu in meščanu naše krvi in našega jezika. Neprijatelj pa ne miruje, ne med nami po deželi, ne po mestih, ne po uradih. Koder more, nam dela škodo. Iz Gradca in Celovca nas meče v vedno večje uboštvo po brezglavih odredbah in pritiska našega kmeta, da komaj še diha, po mestih nam skuša vzeti še zadnjo betvico naših pravic in naše narodne svobode. Neprijatelj ne miruje, pa naj ima potem oblečeno to ali ono suknjo, bel ali zlat ovrtnik.

Treba je, da se zdramimo vsi: Kmet za plugom in gospod v mestu. Ugrabiti nam hočejo ves Slovenski Štajer, odtrgati nas hočejo od naše bodoče jugoslovanske države, da bi nas potem v dveh ali treh desetletjih oropali še naše narodnosti. Iz Slovenskega Štajerja bi radi naredili drugi Koročan.

Pojaki! Do Vas, ki nočete umreti, nego h svobodno živeti, se obračamo: Naš li vedno stal najodločneje za nas vseh i svobodo in samostojnost v najpredstah. Odločno se hoče boriti za nas v narodno pravo, odločno se bojevati za naš gospodarski in duševni napredek. Na Vas, Slovenci, pa je, da ga pridno širite, mu poskrbite vedno več naročnikov, ga pošiljate svojcem na fronto in mu pridno dopisujete. Vsi složno za vsakega, vsak za vse! S tem geslom pojdemo kot zvesti narodni graničarji našega troimenskega naroda trdno in neustrašno v boj za lepšo bodočnost nas vseh! Ne udajmo se!

Že večkrat se je v Avstriji zgodilo, da so se provincije ločile in združile. Više kot tesnosrčni provincializem stoji narodnost. Zloba, ki se uganja z ljudstvom, bo zadela svoje lastne povzročitelje, in morda pride čas, ko bo zapeljano ljudstvo po svoje maščevalo dolgo dobo svoje sužnosti. Ideja, za katero se je odločil čas, se zopet in zopet na novo rodi, in zaman se trudijo njeni sovražniki z ovirami in sponami.

Miha Herman
drž. in dež. poslanec (1868).

Ukrajina.

Na vzhodni strani avstrijske Galicije in Bukovine ter Romunske se razprostira nepregledna ravnina, le mestoma malo valovita, ki jo imenujemo Ukrajina, ljudstvo pa Ukrajince. Nemci so Ukrajino imenovali pred vojno Malo Rusijo in ljudstvo Malorusi na razliko od Velikorusov, ki imajo svoje središče v srednji Rusiji z mestoma Moskva in Petrograd.

Ukrajino pretaka velika reka Dnjeper, ki sega s svojimi pritoki in izvirki globoko v srednjo Rusijo, prejema pritoke iz cele vzhodne Galicije in vse Bukovine, namaka prerodovitno »čorno zjomo«, teče od severa proti jugu mimo glavnega ukrajinskega mesta Kijeva, potem ob Jekaterinoslavu in se izliva pri Kerzonu v veliki Odeški zaliv v Črno morje.

Dnjeper je Ukrajincu to, kar je Slovencu in Hrvatcu Sava, kar je Srbu Morava — Drina. Narod in ljubezen opevata te reke. Dnjeper pa je poleg tega važna prometna cesta za trgovske ladje, ki posredujejo prevoz med Črnim morjem in srednjo Rusijo; po prekopih je gornji Dnjeper zvezan z Vislo, Njemenom, t. j. z Bališkim morjem, pa tudi z Volgo.

Ukrajina danes še nima severne in vzhodne meje, lahko pa že danes rečemo, da bo ta nova republika segala na sever od

Črnega morja gotovo okrog 900 km in na vzhod od avstrijske meje okroglo 600 do 700 kilometrov s 30 do 35 milijoni prebivalstva.

Ker je Ukrajina poleg nekaterih kavkaških in srednjesibirskih predelov najrodovitnejši del Rusije — lahko se primerja srbskemu Banatu, kjer zemlja sama rodi — in ker ima ugodno podnebje, je Ukrajina najbogatejša ruska pokrajina. Ta ima tudi po svojem naravnem bogastvu in legi vse predpogoje, da postane prva industrijska ruska republika.

Ukrajina je v prvi vrsti poljedelska in živinorejska dežela. Ta pokrajina je zalagala z žitom (rž, pšenica) vso Rusijo in je imela pred vojno velik izvoz tudi v Avstrijo. Tu raste največ ruske konoplje, tobaka, sladkorne pese. Vsa industrija v teh strokah leži skoraj izključno v ukrajinskem ozemlju. Prvovrstno govedo in konji se pasu po ukrajinski travnikih. Ribništvo je na Dnjepru, posebno pa na obrežju Črnega morja, močno razvito. Velike tovarne za ribje konzerve v Odesi so svetovno znane. Pred vojno je bila silno razvita industrija za žganje spirituoznih pijač, ker je iz te gospodarske panoge hotela carska vlada obogateti na veliko škodo ljudskega imetja in zdravja. Edino za kovinsko industrijo ima Ukrajina manj pogojev.

Kakor pri nas tvori upravno enoto kronovina, ki se deli na okrajna glavarstva in občine, tako se prostrane pokrajine v Rusiji delijo na gubernije, te na okrožja, ta na ujezde in ti na občine. Ruski ujezd bi nekako

upravno odgovarjal našemu okrajnemu glavarstvu, samo da je mnogo večji. Do sedaj so bile v Ukrajini te-le gubernije: Besarabija (ob Romunski), Podolija (vzhodno od Bukovine), Volinija (vzhodno od Galicije), v severni Ukrajini: minska, mohilevska in črnigovska gubernija, v vzhodni Ukrajini: kirska, poltavška in harkovska gubernija, v sredini kijevska gubernija, v južni Ukrajini pa kerzonska in jekatinoslavka gubernija.

Državna cerkev je rusko - pravoslavna, ki jo vodi sv. sinod. Za Ukrajino je cerkveno središče Kijev z ukrajinskim metropolitom. Rus je zelo nabožen človek, verske vraže igrajo v njegovi verski notranjosti veliko vlogo. Malo dežela je, kjer bi bilo toliko cerkva, molilnic in samostanov kot v Rusiji. Ruski pop je imel do zadnjega časa takorekoč neomejeno moč nad ruskim mušikom. Drugih verstev se sicer po državnih zakonih ni preganjalo, pač pa v razvoju zadrževalo. Z rimsko cerkvijo Rusija ni iskala nikakih stikov, ker je smatrala vpliv rimske duhovščine za politično nevaren, češ, da ruska duhovščina ne sme dobivati nikakih povelij ali navodil, ki bi prihajali iz mest zunaj ruskega narodnega in državnega ozemlja ležečih, navodil, ki pa naj bi se izvajala znotraj ruskih mej. Židom Rusi niso naklonjeni, sovražijo jih pa seveda iz gospodarskih razlogov.

Duševna izobrazba se je v zadnjih letih v Ukrajini dvignila, razmeroma je

Pisma s fronte in iz bolnic.

Pod tem naslovom bomo prinašali želje in tožbe našega vojaštva ter prosimo naše poslance, da na merodajnem mestu opozarjajo na nedostatke, ki se dajo izlaha in brez stroškov takoj odpraviti. Že 4. leto prenaša naš vojak nadčloveško trpljenje. Lajšati te bridkosti je dolžnost vseh nas v zaledju.

— **Od početka vojne** so pošiljali skoraj vsi listi po par izvodov v vojaške bolnice in na fronto. Vojaki na fronti in v bolnicah zelo radi čitajo. Ta duševna hrana jim je tako potrebna, kakor menaža in recimo — v sedanjih časih, ko je menaža slaba, si nadomestijo s čitanjem. Predvsem seveda vsak vojak ljubi svoje domače liste. Zato je tem bolj žalostno, da se zanemarljivo dolžnost glede razdeljevanja časopisja. V marsikatero bolnico prihajajo naši listi, a se mečejo proč, ker se nihče ne potrudi, da bi vprašal vojaka, ali si želi list v domačem jeziku. Ako se ne pobriga kak vojni kurat, ni navadno nikogar, ki bi mislil na to. Zato bi bilo treba urediti po vseh bolnicah, da se morajo listi razdati med ranjence. V prvi bolnici za fronto n. pr. je prišel zjutraj vojni kurat (Čeh) in je vprašal vsakega vojaka, kakšne časopise si želi. Imel je poln naročaj listov vseh jezikov. V bolnici na Ogrskem ni bilo nikakih slovanskih listov. Ob 9. dopoldne je prišel neki Madžar in je prodajal madžarske liste. Naši vojaki bi bili radi čitali, a niso imeli listov. Niti za denar jih ni bilo mogoče dobiti. V tretji bolnici v nemškem okraju n. p. so prihajali naši listi — a nikogar ni bilo, ki bi jih razdal. Gospodična, ki je imela pošto, je rekla, da se ji ne ljubi iskati vojakov. A vojak ni imel poguma, da bi zahteval časopis, dasi je bil zanj poslan. Čas je dragocen. Vojak v vojni izgubi mnogo, zato bi se mu moralo dati vsaj to, kar je najcenejše in za bodočnost morda najboljše t. j. duševne hrane. Uprave po bolnicah naj pazijo na to, da pošta izpolnjuje svojo dolžnost, da se časopisi ne mečejo proč in da pridejo v roke vojakom, ki so jim namenjeni. Vojaki naj v vsaki bolnici vprašajo, če so tam njihovi domači časopisi! Obenem naj vojaki skrbijo za to, da gre časopis od rok do rok, od oddelka do oddelka!

— **Darovi za vojake.** Vsak vojak, naj je v vojašnici, na fronti ali v bolnici, je vreden našega usmiljenja in podpore. Srečen, kdor ima svojce, da mu pomagajo, nesrečen, kdor je sam in brez pomoči. Ljudstvo to dobro vé, zato ima za vojaka odprto srce. Žal, da je vojak redko deležen vseh dobrot, ki so mu namenjene. Razne govorice, ki so se širile

prejšnji čas, so bile le preveč opravičene in so zato postali ljudje nezaupni. Kdor pozna razmere na fronti, vé, kako se vse izrablja in da je navadni vojak, ki so mu darovi predvsem namenjeni, zadnji, ki kaj dobi. Zato bi bilo umestno, da se natančneje pregleda, kam gredo darovi. Treba je, da se ustanove komisije, ki bi skrbele za to, da dobe vojaki, kar jim gre. Komisije bi morale imeti dostop v vojašnice, na fronto in v bolnice. Tam bi se prepričale, ali dobe vojaki svoj delež in da bi opozorile na pravem mestu, ako vojaki vsled raznih manipulacij stradajo itd. Darovi sami ne pomagajo, ako se krade.

Gospodarstvo.

Gospodarske beležke za štajerske pokrajine. Modro galico, žveplo in druge pokončevalce trsnih in drevesnih škodljivcev je še možno dobiti. V tem oziru se treba nemudoma obrniti pismeno na »Zvezo gospodarskih zadr.« v Gradcu. Občinam in okrajnim zastopom je naročeno, da tudi zakasnele prošnje naknadno sprejmejo in vpošljejo »Zvezi«. — **Slama za vinogradno vez,** t. j. danes po večini ržena slama, se glasom odloka c. kr. namestnijske v Gradcu ne sme rekvirirati. Posredovalnica za krmila v Eggenbergu pri Gradcu je dobila ukaz, da mora na željo vinogradnikov rženo slamo prošnikom takoj odkazati. — **Sladkorja** je bilo za slovenjegraški in šoštanski okraj za oktober in november 1917 odkazanega vsega skupaj 96.054 kg. Šoštanski okraj je bil prikrajšan za 2220 kg, ki so ga spotoma pobrali uzmoviči. Kdor je bil prikrajšan, naj se obrne s pritožbo na okrajno glavarstvo, oziroma poslanca. — **Popisovanje jabolk** je odredil dunajski urad za ljudsko prehrano. Ker hočejo dunajski Židje spraviti vso zalogo jabolk v svojo posest, se naj sedaj ukvarjajo občinska predstojništva, ki imajo že itak poslov čez glavo, še s tem delom. Kadar bodo zaloge popisane, pride dunajski Žid, plača za stot jabolk par petakov in jih proda na Dunaju za stotake. Tako je vzorno gospodarstvo gospodov kmetovalcev z zlatimi ovrtniki za zeleno mizo! — **Zelenjava** bo v bodoče pomladi imela neverjetno visoke cene. Semena so večinoma v židovskih rokah in ti jih navijajo, da je jo. Tako bode veljala n. pr. špinača kilogram semena 172 kron. Kje pa je še vse drugo! — **Vreme** je zadnje dni »nategnilo«; vlada občuten mráz. Če še nekaj dni tako ostane, moremo računati z ugodno, rano pomladjo. Kmetovalec pričinja s predpripravami za delo na polju. — **Mari-**

borski okraj pred uničenjem živinoreje. Mariborski okraj je štel pred vojno menda do 27.000 glav goveje živine. Neusmiljene rekvizicije so to stanje skrčile na nekaj čez 6000 glav do jeseni 1917. Sedaj je okraju ukazano, da mora tekom februarja znova spraviti na noge 1900 glav goveje živine. Pojde zadnja govedina in ostalo bo še nekaj čez 4000 telet in junčkov. Dajatev zahteve vojni erar za armado v polju in prehranjevanje mariborske garnizije. Mesa v Mariboru že sedaj skoro ni dobiti in mleka niti za dojenčke in bolnike ni več. Ta rekvizicija ubije vse: prehrano z mesom in pobere še zadnje latvice mleka. Vprege že itak ni. Človek ne bo na pomlad vlekel mesto junca plug in brano. Neobdelana polja in njive tudi ne bodo rodila. Potem se bomo menda vendar nehali enkrat vojake? — **Pomanjkanje otrobov** je nastalo splošno, v bodoče pa jih počasi sploh več ne bo. Ni žita in mlini stoji, dovoza pa tudi ni. Grof Clary pa hoče, da bi kmet svinje redil.

Naša vsakdanja potreba žita. Avstrija potrebuje vsak dan 357 vagonov žita. Iz lastnega pridelka porabimo 197 vagonov, torej manjka še 160 vagonov. V resnici pa se dovažajo iz Ogrske dnevno le 66 vagonov in iz Rumunije le 15 vagonov, skupaj 81 vagonov. Tako primanjkuje celo z ozirom na skrajšano količino moke, ki je sedaj določena za osebo, na dan 79 vagonov. Tako je poročal minister prehrane.

— **Cena domači svinjski masti** vedno bolj narašča. Tekom enega meseca je v posameznih krajih Sloven. Štajerja poskočila od 33 K na 50 K. Zadnje dni so morale stranke ponekod plačevati tudi že za 1 kg visoko ceno 80 K. Kaj bode na pomlad in na poletje? Glavna krivda zadene tiste umne svinjereje za zelenimi mizami pri c. kr. namestnji v Gradcu, ki so s svojo brezglavostjo povzročili, da se je novembra in decembra 1917 po deželi takorekoč na slepo klalo, iz strahu pred prevelikimi poznejšimi dajatvami in iz strahu pred grozečim pomanjkanjem piče.

— **Nov premogokop.** Iz Rajhenburga ob Savi poročajo: Trboveljska premogokopna družba namerava otvoriti v Raštanju obsežen premogokop, ki bi naj dajal dnevno do okroglo 400 vagonov premoga. Na pomlad pride sem baje 2000 italijanskih vojnih vjetnikov, ki bodo gradili stransko progo. Grade barake in opekarne. V premogokopu bo zaposlenih povprečno do 1000 delavcev. V mirnih in normalnih časih bi bilo to podjetje mnogim vir blagostanja. Sedaj pa je vsa okolica daleč na okrog vsled vednih vojnih dajatev skoro prazna živila.

bilo dobro poskrbljeno za ljudsko izobrazbo in strokovno šolstvo. To se sicer ne more primerjati s srednjo ali celo zapadno Evropo, vendar ne stoji pod povprečnostjo šol v Galiciji, Bukovini, Hrvatski ali Ogrski.

Ukrajina ima svojo veliko zgodovinsko preteklost v bojih s Turki, Poljaki in Velikorusi, ki so jo v 17. in začetkom 18. stoletja priklopili k Moskvi. S tem je prenehala slavna doba ukrajinskega Siča in zaporoških kozakov. Rusija je stopila z vlado Petra Velikega (1689—1725) v moderno zgodovinsko obdobje. Odslej deli tudi Ukrajina svojo usodo z velikorusko državo v dobrem in slabem.

Dejstvo je, da se Ukrajinci ločili od ostalih Rusov po svojih običajih, življenjskem nazoru, pa tudi po jeziku. Švledni 19. stoletja je nastopil v Ukrajini ob znanstveno raziskavanje in izdajanje časopisov in ukrajinsko pisanih knjig oprt, narodni preporod, ukrajinsko filistvo. Narodnjaki te smeri (narodopisec Florinski, pesnik Ševčenko i. dr.) so hoteli samostojno, svobodno Ukrajino, kateri naj pripadajo tudi avstrijski Ukrajinci. — pri nas pred vojno Rusini nazvani. Nastali so veliki boji in preganjanja. Carska vlada v Petrogradu je bila silno nezaupna napram ukrajinskemu narodnim voditeljem in dunajska vlada je skrbela za to, da se narodno ukrajinsko filistvo ustavi na vzhodnih galiških mejah.

Ideje ukrajinskih rodoljubov so danes dozorele. Ukrajina se smatra za svobodno republiko, ki jo vodi »Ukajinska

narodna rada (svet)«. Ta je sestavljena iz vseh slojev, najmočnejše so zastopane nižje ljudske plasti. Boljševiški svet v Petrogradu je revolucionaren, ukrajinska rada je evolucionarna. Revolucija (nagel, nasilen preobrat) hoče na mah vse predrugačiti: podržaviti zemljo, jo gospodarski pravično razdeliti, podržaviti in pod delavsko nadzorstvo spraviti tovarne, podržaviti banke itd., proglašajo popolno versko svobodo in od države in cerkve neodvisno šolstvo, osnovano na temelju občanske pravice. V narodnem pogledu so boljševiki mednarodni, svoje gospodarske in kulturne nazore hočejo s silo uresničiti tudi po ukrajinskih in vseh drugih ruskih gubernijah, da, po vsi Evropi, po vsem svetu; za to delo kličejo na pomoč mednarodno socialno demokracijo vsega sveta. — Evolucija (razvoj) ukrajinske rade jemlje za izhodišče sedaj obstoječe dejanske gospodarske in kulturne razmere, iz teh naj se mirnim potom v smislu novih socialnih misli razvijejo nove razmere na podlagi zakonov, kakor jih sklepe ukrajinski demokratični državni zbor. Iz sedanjosti naj zraste novo pokolenje, boljše in srečnejše na podlagi novih idej.

Iz te bistvene razlike v stvari in načinu lahko razvidimo upravičeno nasprotje med Kijevem in Petrogradom, med ukrajinsko rado in Leninovim, ozir. Trockega sovjetom v Petrogradu; odtod krvavi boji med boljševiškim divizijami na poti z ukrajinske fronte skozi Ukrajino v ozadje in med ukrajinskimi legijami, ki jih je ukrajinska rada organizirala za vzdržanje reda v Ukrajini.

Gotovo je danes, da so se boljševiški poskusi po ukrajinskih gubernijah izjalovili. Boljševiški nazori in boljševiški polki kot oboroženi propagatorji teh idej so v Ukrajini poraženi. Ukrajina je svobodna.

Z Ukrajino smo sklenili mir. Nejasno je še besedilo sklenjenega miru. Zanima nas vprašanje: Koliko je Ukrajina dosegla svoje narodne težnje glede svojih bratov v vzhodni Galiciji, severni Bukovini in severnih ogrskih komitatih (skupno nad 4 milijone).

Vojna usoda Rumunske je ozko združena z Ukrajino. Če v bodočih dneh ne slišimo o miru med Avstro-Ogrsko in Rumunijo, je znamenje, da ima Rumunija z Ukrajino obvezen dogovor in pogodbo in da so morali naši diplomati ta dogovor sprejeti kot predpogoj za mir z Ukrajino.

Znano nam je, da med Ukrajinci misel za dobavljanje živil vojujočim državam ni priljubljena. Spominjam se izreka starega ukrajinskega polkovnika pred nekaj tedni: »Želimo splošen mir, toda živil nikomur niti zrna, ki bo še nadalje prelivalo človeško kri.« — Ukrajinska rada je vedno stala na stališču narodne samoodločbe glede Ukrajincev v Avstro-Ogrski in težko, da bi se bili odrekli temu načelu, predno so podpisali mir. Naša diplomacija se pogaja tajno, pri zaprtih vratih, brez ljudstva in narodov, ki so nositelji državne suverenosti. Francoski in angleški listi prinašajo marsikaj, kar povzamejo iz ruskih listov, toda naše časopise mora biti invalidno brez oči, ušes in jezika.

Politične vesti.

Sijajen slovenski politični shod v Križevcih na Murskem polju. Dne 3. t. m. se je vršil v Borejcih na Murskem polju sijajen slovenski shod, ki se ga je udeležilo preko 1500 slovenskih zborovalcev od blizu in daleč in celo iz Ogrske, odkoder so prihiteli tamošnji Slovenci, da s svojo navzočnostjo pokažejo, da so z nami enih misli in želja. Na shodu je nastopilo več govornikov, med njimi drž. posl. Roškar, dež. posl. dekan g. Ozmeč, urednik Fr. Žebot iz Maribora in v imenu Narodne stranke M. Rajh. Zborovalci so sledili izvajanjem govornikom z veliko napetostjo in jih večkrat prekinili z gromovitim pritjevanjem. Veličastno zborovanje je bilo najboljši dokaz, kako globoko je prodrla narodna samozavest v vse naše slovenske kroge, posebno pa še, kako globoko je prodrla v vse te kroge naša zahteva po samostojni jugoslovanski državi, v kateri mora postati Slovenec prost in svoboden neznanega nemškega gospodarstva, ki ga od nekdanj zlorablja in izsesava ter, kakor vidimo v naših časih, tira v gospodarski prepad. Shod je sprejel soglasno sledeče resolucije:

I. Muropoljski Slovenci, zbrani dne 3. svečana v Borejcih, zahtevajo združenje avstro-ogrskih Slovencev, Hrvatov in Srbov v politično celoto pod žezlom Habsburžanov v smislu deklaracije z dne 30. majnika 1917. Izrekajo poslancem Jugoslovanskega kluba in njegovemu predsedniku g. dr. Korošcu svoje popolno zaupanje, svojemu posl. g. Roškarju pa zahvalo za njegovo neustrašeno zastopanje naših zahtev.

II. Muropoljski Slovenci, zbrani dne 3. svečana v Borejcih, protestirajo proti krivičnemu obremenjenju kmetijskega ljudstva s prestrogimi rekvizicijami, ker se upravičeno bojijo, da jih to dovede do popolnega gospodarskega poloma.

III. Muropoljski Slovenci, zbrani dne 3. svečana v Borejcih, zahtevajo, da sklene vlada prejkorej splošni mir, za sedaj pa naj pospešuje separatni mir z Rusijo, ter naj se pritegnejo zastopniki vseh narodov k mirovnim pogajanjem.

IV. Muropoljski Slovenci, zbrani dne 3. svečana v Borejcih, priznavajo upravičenost strankarskega gibanja kot tekmovalno sredstvo za skupne narodne ideale ter pozdravljajo ustanovitev Narodnega sveta.

Po zaključenem shodu je zadonela iz 1500 grl večnolepa »Lepa naša domovina«, »Hej Slovani« in »Kje dom je moj«.

Skupne in neskupne narodne organizacije. Odkar so se pri nas ublažile politične razmere in odkar iščemo Slovenci med seboj narodne koncentracije, nastajajo vsak hip vprašanja, kaj je med nami skupnega in kako daleč sme iti naša skupnost. V tem so si namreč prav vse obstoječe stranke na jasnem, da je nemogoče ustanoviti samo eno stranko, vse druge pa razpustiti. Danes smo tako daleč, da nam je skupen klub poslancev na Dunaju in da se od vseh strani izraža želja in zahteva po narodnem odboru, v katerem naj bi bili zastopniki vseh strank in katerega naloga bi bila posvetiti se delu za vse one stvari, katere se smatrajo od vseh za skupne. Narodni odbor bi bil pooblaščenec zedinjenega naroda za boj jugoslovanske samostojnosti in neodvisnosti. V koliko je druge obstoječe korporacije, zlasti društva smatrati za skupna ali neskupna, danes, kar je umljivo, še ni ugotovljeno. Po našem mnenju se bo na gospodar. polju najprej dalo doseči skupno postopanje, ker na tem polju ni, odkar se je politično življenje vseh strank podemokratilo, bistvenih razlik v nazorih posameznih strank. Težje bo šlo pri prosvetnih organizacijah, kjer so načelna nasprotstva nepremostljiva in to počenši pri vaških bralnih in prosvetnih društvih gori do najvišjih naprednih ali katoliških kulturnih organizacij. Vojna nas je tudi v tem oziru napravila bolj trezne in bolj strpne. Kdor ima smisel za napredek naroda, smatra danes za svojo jugoslovansko dolžnost če že ne pospeševati, pa vsaj ne ovirati vsak slovenski kulturni pojav. V katerih društvih in katerih zavodih je mogoče skupno delo, poda razvoj razmer in odločitev strank. V kolikor pa služijo naše organizacije povzdigi naroda — pa

naj so v rokah pristašev te ali one stranke — so nam vse skupne, čim jih je treba braniti pred katerimkoli nasiljem.

Poglavje o denuncijantih. Na naš poziv posveča zadnji »Jugoslovan« denuncijantstvu nekaj vrstic. Navaja, da je bil dr. Šusteršiču pomagač v tajništvu stare S. L. S. »profesor« Kolenc, ki je doma iz Mirne pri Trebnjem. Tako je prav! Z imeni na dan! Ker omenja »Jugoslovan«, da se je tudi na napredni strani denunciralo, prosimo gospode okoli njega, da tudi denuncijante iz vrst naprednjakov pribijejo na sramotni oder in to brez vsakega oziroma. Kdor je kdaj denunciral, je moralno manj vreden človek. Denunciranje izvira iz njegove neznačajnosti. Neznačajen človek ostane dosledno neznačajen. Baš vsled neznačajnežev je dosihdob največ trpelo slovensko politično življenje. V interesu vseh poštenih strank je, da se denuncijantstvo korenito iztrebi!

Majhni ljudje. Kdor misli v velikem času, kot je sedanj, samo nase in pozablja, da je član naroda, ta je majhen človek, nevreden velike dobe, v kateri živi. So pri nas ljudje, ki bi žrtvovali domovini na oltar vse: premoženje in življenje. Vsa čast jim. Najdejo se pa tudi taki, ki se sicer pri vsaki priliki trkajo na svoje prsi in zatrjujejo, koliko storijo za narod, ki pa v resnici narodu ne žrtvujejo niti vinarja. Imamo ljudi, ki so zaslužili v vojni na stotisoče, ljudi, ki so živeli v mirnem času le od milosti velikih naših narodnih društev, ki pa imajo, ko so si opomogli na stroške malih, za vsa narodna društva in narodne potrebe trdno zadržanjen mošnjiček in porogljiv odgovor: Ne dam nobenemu društvu ničesar več. Medtem ko si revež pritrga od ust, da položi svoj dar, kjer to zahteva domovina, se tak bogatin, ki se je sedaj pokazal takega kot je v resnici, upa odrekati tudi dobrodelnim društvom svojo pomoč in podporo. Sramovati se moramo, da imamo v teh velikih časih tudi tako majhne in sebične ljudi! — Zapomnijo naj si, da bo domovina ž njimi še obračunala. Drugič bomo govorili jasneje!

Iz Celja nam pišejo: Sklepi mariborskega, ljubljanskega in celjskega zaupnega shoda so nas navdali vse z zadoščenjem. Potrebna je bila odločna in odkrita beseda o bodočem našem političnem življenju. Danes gre zastaviti složno vse svoje sile za dosego cilja, ki smo si ga postavili: ujedinenje južnih Slovanov. V to je treba pritegnenja vseh narodnih sil za veliki boj, ki nas še čaka. Treba je osredotočenja vseh teh okoli enotnega narodnega vodstva, katero naj sestoji iz zastopnikov vseh slovenskih strank. Naši shodi so zelo dobro pogodili mišljenje našega ljudstva. Iskreno je posebej pozdraviti sklep glede ustanovitve enotne jugoslovanske demokratske stranke. V doslednem izvajanju deklaracijskih načel naj stopi J. D. S. na mesto dozajne razcepljenosti slovenskih, hrvatskih in srbskih naprednjakov v razne pokrajinske stranke in strančice. Takšna enotna napredna demokratska stranka bo imela veliko večji upliv na razvoj vsega našega političnega življenja, torej navzdol, pa tudi veliko večji upliv — na zgoraj.

Dopis iz Celja. Celje, dne 7. februarja 1918. Pozdravljena »Domovina«! Kdor se spominja svoječasne »Domovine«, ki je izhajala v Celju do l. 1909 in stala na braniku naših narodnih pravic z žilavo odločnostjo in doslednostjo, Tebe »Domovina«, rad vzame v roke in Te čita. Osobito to radi store naši napredni štajerski Slovenci, ki so bili izza ustavljenja »Narodnega Lista« glede časopisja popolnoma osiroteli. Zakaj, ne more si vsakdo naročiti dnevnika, zato bo »Domovina« našla gotovo v krogih naših kmetovalcev, obrtnikov in delavcev, pa tudi v krogih našega razumništvja hvaležne čitatelje. Toda to ni dovolj! Ker vem, da je Tvoja glavna naloga, širiti misel za deklaracijsko politiko med najširšimi plastmi ljudstva, zato je dolžnost nas vseh, da z vneto razširjamo svoj novi časopis, katerega ime nam je tem milejše, ker nas spominja naših težkih narodnih bojev izza minolih let. Kdor ima danes, v tem usodnem času, smisel za narodne ideale, bo širil naš novi časopis od hiše do hiše in mu pridobival naročnike. Če kdaj, nam je danes treba odločno narodnega in naprednega časopisa.

Nemški list za Jugoslovane na Dunaju. Iz Celovca nam pišejo: Vest v slovenskih listih, da je sklenil Jugoslovanski klub ustanoviti nemški list na Dunaju, je nas koroške Slovence naravnost navdušila. S tem je dokazal klub vnovič, da razume znamenje časa in da je popolnoma kos svoji izredni nalogi. Avstrijski svet, posebno nemški in ogrski, žal, ne čita naših slovenskih glasil, nemška glasila pa so prišla popolnoma iz duševnega ravnotežja. Saj Nemci ne znajo drugega jezika, kakor svojega, a še tega zelo slabo. Povejmo jim torej, kar jim gre po nemško! Nemška žurnalistika nas zdaj tepe z biči in škorpionji. Čas je odgovarjati, da bodo razumeli tudi Nemci, kaj zahtevamo!

Nemška zlobnost. V Mariboru so razgrajali nemški mladiči naprej proti Slovincem in oskrunili nemške spomenike, nato pa je trdila »Marburger Zeitung«, da so to napravili Slovenci. Resnica pa je, da so Tappeinerjev spomenik rdeče pomazali trije nemški učenci meščanske šole. Eden izmed teh je bil potem izključen, ker je nad 14 let star. Škodo 500 kron so morali poravnati starši prizadetih dečkov. Pri oskrnjenju spomenika očeta nemških turnarjev, Jahna, je bilo isto. Zato imajo mariborski Slovenci že dve priči. Slovenec, bivši abiturijent in enoletni prostovoljec že od začetka vojne, in Slovenka sta čula tri nemško govoreče mlade fante ter videla, kako sta dva dvignila tretjega kvišku do glave spomenika, ki je potem z železom obdeloval Jahnovo glavo, oziroma oči na spomeniku. Ko sta se Slovenca približala spomeniku in sta videla natančno to čedno družbo, so jo zločinci popihali od spomenika. Ti dve priči sta pripravljeni pričati o tem pred državnim pravdnikom. In vendar trdi »Marburger Zeitung«, da je vsem znano, da so duševni očetje tega vandalizma Slovenci! Nemci sami napravijo to hudobijo z namenom, da pade krivda na Slovence, da jih nato za čin nemške fakinaže pobijajo in jim tarejo šipe! Ali državno pravdnništvo ne bo že kmalu napravilo konca tej hudobiji? Ali smo v kulturni državi ali pa med divjaki? V seji mariborskega občinskega sveta dne 30. januarja je sin slovenskega očeta dr. Oskar Orosel predlagal protest proti jugoslovanski deklaraciji in vsemu gibanju za Jugoslavijo. Dr. Orosel je v svoji resoluciji pozival vlado, naj napravi konec temu gibanju. Povzpeli se je do drzne grožnje, da »občinski svet odklanja vsako odgovornost za mir in red v mestu, če vlada ne bo takoj napravila konca jugoslovanski agitaciji.« Nemci napadajo Slovence, jih mečejo ob tla, pobijajo okna, a krivi so izgredivi Slovenci! Ali ni to prebrisanost? Mestni svet torej podžiga poulične pretepače in pobijače k napadom na Slovence. Naš odgovor proti temu izzivajočemu sklepu mariborskega občinskega sveta se mora glasiti: Vsi Slovenci in Slovenke se podpišimo za deklaracijo! Od vlade pa zahtevamo, da takoj podržavi mariborsko policijo, zagotovi Slovincem varnost življenja in posesti ter izvede tudi poročni volilni red za mariborsko občinsko zastopstvo!

Neverjetno! Decembra 1917 so zborovale na Dunaju ženske katoliške organizacije in avstrijsko nemško - narodno gospodinjisko društvo. Na dnevnem redu je bilo tudi vprašanje ženske volilne pravice. Obe poročevalki, gospa Gabrijele Walterjeva za krščansko žensko zvezo in dr. Alma Seitzeva za nižjeavstrijsko žensko organizacijo sta se z moralnega stališča načelno izrekli proti ženski volilni pravici. Ker pa se toku časa ne bo mogoče ustavljati, sta dejali, naj se tudi krščansko ženstvo pripravlja na izvrševanje političnih pravic. Vendar naj se uresničenje teh pravic kolikor mogoče zavlačuje. Ko pa se ženska volilna pravica uveljavi, bo treba na vsak način skrbeti, da ženske ne bodo volile skupaj z moškimi, marveč naj volijo ločene od njih. — Tako so sklenile nazadnjaške in starokopitne zborovalke nemških katoliških organizacij in nemških gospodinjiskih društev koncem leta 1917. Njih sklep je pač osamljen na vsem svetu, zakaj vse ostale ženske evropske so dovolj jasno dokazale, da nočejo zaostajati za Ameriko in Avstralijo ter hočejo biti enakovredne z moškimi. Doslej so bili izključeni od volilne pravice le kaznenci, nesamopravne osebe, bebci in — ženske. Dunajske omejenke hočejo ostati še nadalje v tej družbi.

Za našo deklaracijo.

100.000! Število Slovencev, ki so se z lastnoročnim podpisom izjavile za jugoslovansko deklaracijo, presega do danes že 100.000. Prav je pel dr. Fran Prešern o naših ženah in dekletih:

Bog živi vas, Slovenke,
prelepe, žlahtne rožice!
Ni take je mladenke,
ko naše je krvi dekle;
naj sinov
zarod nov
iz vas bo strah sovražnikov!

Za deklaracijo — naša dekleta! Iz Gornje Savinjske doline nam pišejo: Od Rečice na Paki do Solčave in Nove Štite se savinjske žene in dekleta z vneto podpisujejo za Jugoslovansko deklaracijo. S soglasjem Kreflnove Francke v Pustem polju sem prosila Kreflno mater, naj dovoli hčerki pobirati podpise v domači vasi. Vra žena se veličastno zravna, obraz se ji zasveti, oči zablistajo in slovesno vzkligne: »Ona mora pobirati! Ne bo jih pobrala samo v naši vasi, ampak po celi občini, kjer je potreba. Toliko se naša zdaj že uči, saj smo že z delom pri kraju. Zato ni treba nič prositi! Samo, da bi jo le kmalu dobili, deklaracijo! To bo naša sreča!« — In čez tri dni mi je Kreflova Francka v Pustem polju prinesla 425 podpisov iz občine Kokarje in vesela je pripovedovala, kako so se ji po krajih ljudje zahvaljevali, da jim je prinesla polo na dom. Dekleta so same pripisale naslov: »Za Jugoslovanski klub«. Čast Kreflno materi in njeni hčerki! Pa si še nasprotniki upajo trditi, da narod ni za deklaracijo! — Savinjska.

— Jugoslovanska deklaracija ne da spati našim posili Nemcem. V svoj časopisju in na shodih dosledno obrekuje vse, ki stoje na stališču deklaracije kot veleizdajnike, ki hočejo raztrgati avstrijsko državo. Odlikujejo se v tem posebno celjska »Deutsche Wacht«, mariborska »Marb. Zeitung« in seveda — šnopsarski bratec, ptujski »Štajerc«. Jezi jih posebno, da se slovenske občine po Štajerskem druga za drugo izjavljajo za deklaracijsko politiko, in da je take izjave že sklenila ogromna večina sloven. občin. Jezi jih tudi, da slovensko ženstvo v tem boju častno stoji na braniku narodnih svetinj in da se zbirajo med njimi podpisi za deklaracijo, katerih je že na tisoče in tisoče. Nemški purgarji v Mariboru, Ptuj, Celju in Brežicah ter drugod so se seveda tudi razkorajžili in sklenili »ostre« resolucije proti deklaraciji, češ, da meri na »raztrganje države« in posebej — strah in groza nas navdaja! — na raztrganje »zelene Štajerske«. Vsem se moremo le smejati ter si misliti: »mi jahamo — in vas je strah!« Gališki Poljaki zahtevajo, da se jih priklapi svobodnemu poljskemu kraljestvu ali neodvisni poljski republiki; združeni hočejo biti v enotno državo vsi Poljaki iz Avstrije, Nemčije in Rusije. A Nemci jih ne psujejo z veleizdajniki, nasprotno, še žele si, da bi odpadla Galicija, ker potem, upajo, bodo imeli lažji boj proti ostalim Slovanom v Avstriji, proti Čehom in Jugoslovanom. Tudi češki Nemci hočejo svojo neodvisno upravo, dasi jih Čehi ne zatirajo. Le mi Jugoslovani smo veleizdajalci, ker hočemo v Avstriji biti prosti nemškega jarma in biča. To naltolcevanje nas pušča hladne in mirne, ker je preveč neumno. Naša deklaracija je najmanjše, kar zahtevamo za sedaj. Čas gre dalje, razmere se razvijajo, in morda nismo več daleč dotlej, ko bomo zahtevali še več, ko položimo ves naš račun. Saj vse to početje nemštva nas le vzpodbuja k tem vztrajnejšemu in odločnejšemu delu za razširjenje in poglobljenje narodne zavesti ter za razumevanje deklaracijske politike med ljudstvom. Mi gremo naprej!

— Iz Savinjske doline nam pišejo: Posl. dr. Vrstošek se zahvaljuje svojim volilcem za krepki odziv za jugoslovansko deklaracijo, ozir. jugoslovansko državo, ter izraža upanje, da se oglašijo vse občine njegovega volilnega okraja za njo.

Dr. Šušteršičevi zaupniki proti deklaraciji. Z dežele nam pišejo: Dr. Šušteršič je podpisal jugoslovansko deklaracijo ter naglašala tudi v svoji »Resnici« vedno iznova, da je za deklaracijo. Dr. Šušteršičevi zaupniki na deželi pa rujejo proti tistim, ki nabirajo podpise po kmetih za deklaracijo. Nam se zdi, da je dr. Šušteršič že na poti za rajnim Karlom Dežmanom, ki je spesnil »Proklete grablje«, potem pa postal narodni izdajalec. V »Resnici« ne dela dr. Šušteršičeva tolpa nič drugega kot ovaja, toži, sumniči, hujska policijo in žandarmerijo na zavedni narod ter se nesramno roga narodnim idealom. Sram bodi vsakogar, ki naroča ta podli list! Dnevnik »Hrvatska« in tednik »Resnica« sta najostudnejša časopisa na slovanskem jugu, ki ne smeta najti prostora v nobeni poštenih hiši. Sodba, ki zadene dr. Šušteršiča v zgodovini, bo najžalostnejši spomin na dobo svetovne vojne; z njim vred pa bodo obsojeni dr. Šušteršičevi brezčastni pomagači. Značajni Slovenci izbacnejo iz svoje srede te narodne izdajalce, Efijske in Kleone, z gnusom in sveto jezo. Tem ljudem ni nič več za narod, ljudstvo, svobodo. Obogateli so, dosegli vse in mnogo več, kot so kdaj sanjarili, da jim bo mogoče doseči, zdaj pa se obračajo odkrito proti narodu, in ker ga ne potrebujejo več, se iz njega norca delajo ter ščuvajo nanj beriče. Žalostno in sramotno za vse.

Državna policija na Reki pozveduje po hišah in uradih, kdo je podpisal in kdo je raznašal v podpis izjavo za jugoslovansko narodno državo. Izjava je bila poslana Jugoslovanskemu klubu na Dunaj, ki pač poskrbi, da se nadlegovanje ljudi zaradi jugoslovanske deklaracije preneha. Obžalovati je, da se hrvatska koalicija vede, kakor bi ji ne bilo nič mar, kaj počno Madžari.

Hrvatska ujedinjena samostalna stranka se snuje v Zagrebu. Dne 4. t. m. se je sešlo 46 zaupnikov političnih organizacij, med temi 15 poslancev. Nova stranka bo demokratična in deklaracijska.

Iz jugoslovanskega pokreta. Omladina obeh spolov mesta Splita v Dalmaciji je podpisala izjavo za jugoslovansko deklaracijo. Doslej je na izjavi že 628 podpisov, ki pa priraščajo vsak dan. Bogoslovci v Senju so se pridružili bogoslovcem v Zagrebu.

Srbi za naše ujedinjenje.

V seji poslanske zbornice je v imenu Jugoslovanskega kluba izjavil poslanec dr. Vukotić: Čeprav sem s svojim tovarišem dr. Baljakom že podpisal našo deklaracijo z dne 30. maja 1917, izjavim kot Srb, da mi Srbi soglašamo popolnoma s svojimi enakorodnimi in istojezičnimi brati Hrvati in Slovenci in da smo odločeni z njimi skupno vzdržati do konca započeto borbo za naše svete narodne cilje. Naši sovražniki so, držeči nas razdvoje pod raznimi verigami robstva in zidajoči med nami kitajske zidove, dosegli, da je bila naša narodna moč kakor razbita. Ta grozna vojna, ki je našemu narodu naložila ogromne žrtve na imetku in krvi, pa je vsakomur izmed nas pokazala jasna pota naše bodočnosti; pokazala nam je istinitost onega našega narodnega pregovora: Kdor noče brata za brata, ta hoče tujca za gospodarja! Izučeni po bridkih skušnjah preteklosti, združimo se v tem usodepolnem času našega naroda vsi v goste in čvrste vrste in korakajmo neustrašno po poti, ki nas vodi do osvobođenja! Trajnega in iskrenega miru je pričakovati le, če se sklene na podlagi popolne narodne svobode in samoodločbe narodov. Proti ugovorom, ki jih delajo tu s pomisleki glede ustave, moramo odgovoriti, da se je v tej državi cel čas vojne nasilno teptala ustava. Nato je govornik obširno obravnaval in mnogoštevilnimi slučajih ilustriral preganjanje in zatiranje Jugoslovanov. Lastne državljane so jemali za talce! Proti takim nasilstvom morajo iskati Jugoslovani svojo rešitev edino v lastni državi!

Junij Brut:

Sršeni.

Koroška moka.

Kdor hodi moko iskat med Korošce, prinese jo navadno komaj do Podrožca, tam naložijo nemške mu olike, da zredil z njo bi lahko cele bike.

Celjski Ambroschütz.

Da mi imeli svojo bi državo, Ambrosi v Celju protestira; če pravi on — da to ni pravo, najbolj z dokazi nas podpira.

Očka Ornig.

Naš očka Ornig, župan mesta Ptuja boje velike se nesreče — ker nemški šnops zastoj se vsem ponuja — a nihče več ga piti neče.

Vsenemški Volk.

Vsenemški Wolf prišel je v Maribor in rad odšel v Slovenske bi Gorice, ker je v deželi štajerski »upor«, rad jedel on slovenske bi ovčice.

Minister Cenzura.

Velika Toggenburg bila je mera trpljenja tvojga — naše ga premaga — nazadnje je Cenzura tvoja draga, a nam le bela okenca odpira.

Prosto po Prešernu.

Slovanski jug.

Srbska narodna radikalna stranka se je po svojem predsedniku dr. Gjuru Krasojeviću izjavila za jugoslovansko deklaracijo ter je naglasila, da zastopa v svojem programu že od početka iskreni demokratizem in samoodločbo narodov in zahteva, da se S. H. S. ohrani tudi v enotni državi narodno ime kulturni in gospodarski razvoj ter vse ono, kar je narodu potrebno in sveto. Hrvatski sabor je imel po preteku celega meseca le eno sejo ter se je zopet odgodil. V imenu Starčevićeve stranke, ki je tudi za deklaracijo, je posl. dr. Pavelić izrekel koaliciji ostro grajo zaradi nedelavnosti in topega, strahopetnega molka v tej kritični dobi, češ: »Sabor brez poguma je nepotreben in sramota. Bolje da ga ni. Koalicija zanemara svojo dolžnost in ni več narodna stranka.« Vendar madžarski in nemški listi napadajo bana in koalicijo, češ, da nista dinastična. Ogrski ministrski predsednik dr. Wekerle pa je izjavil, da ostane položaj na Hrvatskem nespremenjen in da se volilna reforma v kratkem odobri. Menda čaka koalicija le še te volilne reforme; nove volitve bodo zdaj nezdrave politične razmere temeljito razčistile. Medtem dohaja iz Hrvatske, Istre, Dalmacije in Bosne — Hercegovine vedno več izjav za deklaracijo. Hrvatje in Srbi so po večini složne misli z Jugoslovan. klubom. »Slovanski večer« v Sarajevu je združil Hrvate, Slovence, Srbe in Čeha; koncert s plesom je bil sijajna manifestacija sloge Jugoslovanov vseh strank, ver in pisav. Prišli so tudi mohamedanci in celo mohamedanke! Na korist sirot in vdov Bosne in Hercegovine se je zbralo na tem večeru 25.000 kron! To stori navdušenje in bratska sloga. Spriči strašne tamošnje bede pa je celo ta znesek malenkosten. — Stadlerjev »Hrvatski Dnevnik« in zagrebška frankovska »Hrvatska« gonita še vedno isto bedarijo: »Mi nočemo Jugoslavije, nočemo Velike Srbije, mi hočemo Veliko Hrvatsko!« ter hujskata proti Srbom. Tem bedakom gre le za ime, ne za stvar. K sreči so brez vpliva in brez ugleda; nasprotno, obsoja jih vse — razen naš dr. Šušteršič. — Zabavno je, da zmerja frankovska »Hrvatska« našega knezoškofa dr. Jegliča, da je postal slovenski Martin Luther, ki je podpisal deklaracijo. Ker so jo podpisali tudi zagrebški nadškof dr. Bauer in krški škof dr. Mahnič, vsa zagrebška in druga hrvatska duhovščina, hrvatski in dalmatinski bogoslovci ter vobče ogromna večina jugoslovanske duhovščine, imamo danes Luthrov kot listja in trave.

Zemlja slovenska je zemlja sveta! Zadnji ostanek je onega velikega slovenskega posestva, ki se je nekdanj raztezalo čez Gradec, Dunaj, Tirole, ki pa smo ga izgubili dve tretjini, tako da imamo sedaj svojo granico že na Muri. Zadnji sveti ostanek je, kar še imamo. Držati ga moramo z vsemi močmi, da ne porečejo nekdanji naši otroci: »Naši očetje so nam lepo deželo pripravili, ker jim ni bilo nič mar za njo!«

*Dr. Valentin Zarnik
na slovenskem taboru v Žalcu 6. sept. 1868.*

Iz Goriške.

Goriška čedalje bolj gori. Po zabiti ne moremo obljub gosp. namestnika, katere je ponavljal goriškim narodnim zastopnikom ob vsaki priliki tačas, ko je divjal bojni vihar po naši deželi, da se takoj, ko bo Goriška očiščena laškega sovražnika, prične delo za popravilo in obnovo dežele, ki se izpremeni v pravi raj. V goriški deželi ni več sovražnika s topovi in meči. Naše prebivalstvo, tavajoče v pregnanstvu, se je bilo vzradostilo in mislilo je, da bo moglo kmalu nazaj na svojo ljubljeno grudo, zanašajoč se na besede cesarskega namestnika. Toda štiri mesece bo kmalu, kar je zbežal Lah, pa še vedno ni časov, v katerih bi se začele izpolnjevati obljube s tako visokega mesta. Sistem je še stari in nič ne kaže, da bi se izpremenil, kakor je obetal politični šef v Trstu, marveč vsa begunska zadeva se zavlačuje, pomnožujoč begunsko gorje že do skrajne neznanosti. Begunce gonijo domov, izključujejo jih iz aprovizacije, izkoriščajo bedni njihov položaj z ogromnimi cenami živil, državne podpore se jim odtegujejo, obleke in obutve je dobil le malokateri, doma pa se jim uničuje in pustoši še ono, kar je pustil sovražnik. Ko gledaš to, ko čutiš, kako se dežela še nadalje vpropača, vzkligneš: saj je sovražnik še vedno v deželi! Ko je pobegnil eden, je nastopil drugi. Ako pojde tako naprej, bodo naše občine, ki spadajo sedaj v kategorijo A, kmalu lahko spadale v kategorijo Z... Obljub se spominjamo, pa te obljube so le še obljube. Kdaj le vzrastejo na podlagi njih dejanja?! Med prebivalstvom vre. Ne obupava pa, naj bodo razmere še tako peklenske, toda v prsih našega ljudstva gori...

Pogin nam preti na domačih tleh. Reklo se je, da se za vrnitev beguncev preskrbi vse potrebno, pa se v resnici ni priskrbelo nič. Slika Goriške je grozna in kako živeti in delati brez potrebnih sredstev. Večina je takih družin, ki so same matere z malimi otroki. Kaj bodo počele doma; ali naj skrbje za otroke ali naj obdeljujejo zemljo? Kar jih ni poginilo na tujem, ti naj poginejo sedaj v svoji domači puščavi. Obljubljene so vojaške oprostitve in daljši dopusti, ali bojimo se, da bo to prepozno. Ako ne bo kmalu domov družinskih očetov in gospodarjev, bodo vse družine poginile. Prosimo merodajno vojaško oblast in politično gospodo, da naj dajo našim gospodarjem takoj vojaške dopuste, oziroma jih oproste, da bodo spravili svoje družine domov in si kaj priskrbeli za prihodnost.

Deželni svet. Dne 18. t. m. bo v Trstu važna seja glede obnovljanja goriške dežele. Tisti dan se tudi sestavi deželni svet goriški. Udeležijo se te seje najbrže tudi ministri za javna dela.

Drobne vesti. V Dornbergu je vojak zvalil mladega fanta na samoto, ga tam pobil na tla in mu odvzel denar. Fanta so našli pozneje nezvestnega. — Po Brdih preti lakota. Dogajajo se tatvine. Tako so nekoč menda vjetniki v vojaških uniformah vdrli v neki hlev, zaklali prašiča in ga odnesli. V Medani vodi pošto sin veleposestnika Sfiligoja, blagajnika Centralne posojilnice. V Moši je sedaj doma kakih 12 družin. Moša je edina železniška postaja med Krminom in Gorico. Italijani so imeli tam glavno križišče. Od tam

vodi lepa nova cesta na podgorski hrib v Grojno. Od Moše podaljšujejo poljsko železnico, ki je bila zvezana z vsemi Brdi. V Solkanu so sedaj štiri družine. Za aprovizacijo Solkana in Spodnjih Brd skrbi veleposestnik Ponzari. Župani se vračajo v okolico. Renški župan Štepančič že dlje časa uraduje v Gradiškem mlinu, vrnila sta se župan biljenski Savnik, župan mirenški Uršič. Prvaški župan Furlani je zbolel. Svetujemo ponovno vsakemu, kdor se vrača, naj gleda, da prinese s seboj živeža, drugače bo stradal! To velja za vse dele dežele. — Na Krašu in po Vipavski dolini leži po tleh polno raznovrstnih cunj in kosti. Koliko denarja bi se dalo skupiti, ako bi ljudje to blago pobrali in prodali. Kako to, da se pusti vse to gnjiti na zemlji, mesto da bi se spravilo v denar in pomagalo pomanjkanju na tkaninah, papirju i. t. d.

*Prisegamo pred živim Bogom
vsem zatiralcem svojim črt!
Več ne tlačimo trinogom!
Na boj! Na zmago ali v smrt!
A. Aškerc («Pesnitve», V.).*

Tedenske vesti.

— Današnja številka ima vsled tehniških ovir v tiskarni le 8 strani.

Shod na Rakeku. Drugo nedeljo, dne 24. februarja popoldne se vrši na Rakeku velik shod, kjer bo govoril deželni poslanec dr. VI. Ravnihar. Natančnejši spored priobčimo drugi teden.

— Iz Dol. Logatca nam pišejo: Prejel sem prvo številko »Domovine«, ki ste mi jo poslali na ogled. Odkrito Vam povem, da so se mi orosile oči: na prvi pogled me je obšel spomin na krasne čase pred izbruhom nesrečne vojne, ko sem še smel čitati njenega prednika »Slovenski Dom«. V voinem hrupu je legel »Slov. Dom« v hladni grob, kakor več sličnih junakov. Solznih oči kličem rajnemu junaku: Spavaj mirno, ker boš siguran in prepričan, da te tvoja sestra »Domovina« popolnoma nadomestuje. To je dokazala in svedoči že njena prva številka. Mislim, da kdor ne bere »Domovine«, ne vé, kaj piše »Domovina« in se ne zaveda, kaj je »Domovina« za narod v današnji važni dobi. Izborno obdeluje naše njive, in videli bomo, da plevel ne bo več rasel po naših poljanah, ali vsaj dozoreti ne bo mogel. Pozdrav, čast in slava ti, »Domovina«!

— Slovenski polkovnik M. Žunkovič, znani pisatelj, je bil lani kot odkrit Slovan pred vojnim sodiščem obsojen na 10 mesecev težke ječe, na izgubo šarže in vojnih odlikovanj. Izkazalo pa se je, da so bile vse obdolžitve brez podlage, da je bila obsodba velika zmotna, in 23. jan. so ga izpustili na svobodo, razsodbo pa so razveljavili. A kdo odškoduje moža za vse strašne bolesi in trpljenje v ječi?

— Požar. V Breznici, v idrijskem okraju, je zgorel kozolec posestnice Helene Kavčič. Zgorelo je tudi mnogo sena in slame. Škode je nad 6000 kron.

— Kmetijska šola v Št. Juriju ob južni želez. je pričela sredi m. m. zopet z rednim poukom.

— Zveza južnoštajerskih obrtnih zadrug je imela svoj redni občni zbor v sredo, dne 15. t. m. ob 3. popoldne v posebni sobi Nar. doma v Mariboru. Dnevni red: poročilo načelstva, volit. zvez. odbora za tri leta (in sicer 9 odbornikov in 4 namestnikov), organizacija slov. obrtnišva (posl. Vrstovšek), naveti in predlogi za ustanovitev mojsterske bolniške in podporne blagajne, zahteve slovenještajer. obrtnišva, razni predlogi.

— Mariborsko finančno ravnanstvo in slovenščina. Komaj je izginil na Primorsko bivši vodja našega c. kr. finanč. ravnanstva dr. Oplustil, že nam je poslala graška c. kr. finančna uprava vernega naslednika v osebi dr. Stoschierja. Ta gospod, doma iz Savinjske doline, pravi, da ne zna in ne razume slovenski. V uradu dosledno prezira slovenščino. Dr. Stožir naj pomisli, da ne kaže izzivati slovenske potrpežljivosti!

— Iz Maribora. Mariborski nemčurji ovajajo vse križem, kar za deklaracijo pobira podpise. Sedaj so ovadili pismonošo Strmška,

češ, da je pobiral in zahtevalo da se ga od-slovi ali prestavi. K vsemu je vsa ta stvar do-cela izmišljena. Tudi zbiralci po deželi, kot v Kamnici, jim niso po volji in jih ovajajo. Slovenci! Pridno podpirajte deklaracijo. Z delom za njo si ustvarjamo svojo jugoslovan-sko državo, svojo in svojih otrok narodno, gospodarsko in duševno svobodo!

— »Marburger Zeitung« še vedno naprej lujska in navdušuje nemške dijake za iz-grede. Če jih hodi 150 po ulicah s tuljenjem, s pereat-klici z namenom, da tepejo Slovence in tarejo šipe, imenuje to list »Sicherheits-bummel«. To je lepa varnostna straža! To so idealne varnostne razmere po avstrijskih mestih!

— Zločin pijanega nabornika. Dne 25. m. m. je neki pijani, 19 letni nabornik pograbil na mariborskem državnem mostu 5 letnega dečka, ki se mu ni mogel pravočasno izogniti, in ga zagnal preko ograje v Dravo. Fantek je utonil, pijanca pa so izročili sodišču.

† Alojzij Graher. V garnizijski bolnišnici v Ljubljani je umrl pomožni učitelj na II. mestni deški šoli, enoletni prostovoljec, A. Graher, star 29 let. Bil je na raznih frontah. V Jeruzalemu je obolel za kolero. Bil je tudi v daljni Sinaji, kamor je moral z našo artiljerijo. Tamkaj je zašel med razbojniško tolpo, ki mu je prizadejala vse polno ran, a se je vendar rešil. Ozdravel je, toda toliko napori so mu nakopali jetiko, kateri je pod-legel.

† Fran Češark. Dne 27. februarja je umrl bivši kustos ljubljanske Čitalnice, oskrbnik Narodnega doma, Dramatičnega društva in ljubljanskega Sokola Fran Češark, star 87 let. Pokojnik je nad 30 let vestno opravljal svoje službe ter se je do zadnjega zanimal za domačo politiko in za vojne dogodke.

† Umri je v Trstu učitelj deške in meščan-ske šole Družbe sv. Cirila in Metoda gosp. Vinko Engelman. Bil je izredno nadarjen in marljiv šolnik ter je sodeloval pri vseh tržaških narodnih društvih. Nevenljive so njegove zasluge za tržaško Slovenstvo in ga bodo tržaški Slovenci bridko pogrešali.

— Umrli so gg. Julij Rutar, bivši kaplan pri Sv. Jakobu v Trstu, Anton Stepančič na Proseku, Anton Arigler, c. kr. gozdar v p. iz Gorice v Ribnici, Marija Ribaričeva v Lupoglavu, Marija Vrtovčeva v Vel. Zabljah na Vipavskem, Martin Walland, poročnik v Lescah, Marija Roblekova iz Zalca, Valentin Štolfa, lesni trgovec v Sežani, Terezija Srebrničeva iz Solkana v Zatičju, Franja Pirčeva, mati dr. Maksa Pirca, odvetnika v Ljubljani, inženir Boštjan Roš, posestnik pri Sv. Neži na Koroškem, posestnik Ivan Močivnik na Navršnikovem vrhu, Iv. Breznik v Vogrčah, Iv. Pungaršek, bivši župan v Ojstrici na Koroškem, Jos. Arnejc, bivši posestnik v Goricih, v Rožku na Koroškem, Antonija Sumerjeva, nadučit. vdova pri Št. Vidu-Grobelnem, Amalija Kajzeljeva, mati prokurista Kredit. banke v Ljubljani, Fran Selan, pošt. asistent v Guseljevasi na Koroškem, Ivan Bukovec, posestnik na Mrzli luži, David Jazbec, kmetovalec iz Svetega, v Gorici kot vojak, Terezija Gombačeva v Trstu, Andrej Makuc, krčmar na Mirenški cesti, na laškem bojišču, Jos. Hvala, žel. mojster v p. iz Ljubljane, na Dunaju, Marija Januševa, vdova c. kr. poštarja v Domžalah, Ladislav Pečanka, nadravnatelja sinko v Ljubljani, Anton Leban iz Zatočina, Iv. Vasle, posestnik v Št. Pavlu pri Preboldu na sloven. Štajerskem, Adolf Ivančič, mor. podčastnik v Trstu, Štefan Klanjšček, poduradnik juž. žel. v Gorici, Avgust Jagodič, trgovec v Ljubljani, Ana Severjeva, nadučit. vdova v Ljubljani, Vanda Perlatova (z Rupe) v Vrhovcu pri Mozirju, Anton Jurčec, posestnik in klobučar v Krškem, Helena Ženko, posestnica v Ljubljani, Mar. Mramorjeva, posest. in gostilničarka v Kostanjevici, Mar. Pippova v Ljubljani, kulturni tehnik Rudolf Wislak v Ljubljani, Angela Gruden, c. kr. učiteljica v Idriji, Jos. Kaman, oficial v tobač. tovarni v Ljubljani, Fran Goli, c. kr. orož. postajenačelnik v Ljubljani, Ivan Turk, c. kr. orož. stražmojster v p. v Idriji, Antonija Heršičeva na Glincah, Olga Nadenicek, učiteljica francosčine in vdova Marija Kavčičeva v Ljubljani, Jos. Rapoc, veleposestnik pri Sv. Magdaleni pri Mariboru, v Gradcu, Ivan Maligoj, izprevodnik v Trstu, Avgustin Hauptman, nadučitelj pri Sv. Križu nad Mariborom, Ivan Luznik, posestnik v Poljubinu, Pavlina Valjavec na Dunaju in Anton Koren v Zafari pri Žužemberku

Umrli so: V Jurkloštru pri Laškem trgu tamkajšnji župnik Karel Tribnik v 71. letu svoje starosti — na tirolskem bojišču 25letni Karel Renčelj iz iz Sežane, v garnizijski bolnišnici v Lincu Fr. Sajovic, c. kr. sodni oficial v Novem mestu; na tirolski fronti je padel Anton Selak, posestnik v Sevnem pod Trško goro, na italijanskem bojišču pa narednik Anton Bregant.

Listnica uredništva.

Poštne položnice priložimo šele 4. številki — Kdor ni prejel 1. številke, naj jo reklamira!

*Leno po vrsti vse. — Najprej resnice
pri sebi mi iščimo in pravice, —
sami najprej bodimo poštenjaki!
Napako tujo vidim pač in zmoto,
a iz domače dvakrat več je škoda;
ta peče me, ta vnema mi togoto.*

Josip Stritar (»Dunaj. soneti«).

Dve „Domovini“.

(Dopis iz Zdol pri Brežicah.)

Pozdravljena »Domovina«! Nisi nam nova. Kot stara znanka prihajaš med naše vinske gorice, kot staro znanko te pozdravlja naše spodnještajersko ljudstvo. Stara znanka, a vendar si nova.

Nekako pred 25 leti je vzbudila senzacijo v naši vasi celjska »Domovina«, ki je kot prvi list med nami prišla na naslov pisca teh vrst. Takrat so Zdolani zmajali z glavami: »Kaj, kmet bo bral časopise? Za kmeta je lopata in motika, časopisi pa so za gospodo, ki nima drugega posla.« A »Domovina« je orala ledino. Kmalu je dobila pri nas še enega naročnika, sosedje se niso več posmehovali, marveč so z zanimanjem poslušali novice, ki jih je prinašal časopis. In to zanimanje je narasčalo in pripravljalo pot drugim listom, zlasti »Slov. Gospodarju«. Danes prihaja k nam skoro sto različnih časopisov na teden.

Pred petindvajsetimi leti se pri nas o narodni zavednosti, če izvezamemo par oseb, niti govoriti ni moglo. Kmet je bil kmet, pa nič drugega kot kmet. V uradih v Brežicah, na davkariji, glavarstvu, pošti, sodniji so sedeli gospodje. In ti so govorili nemško. Tudi večji trgovci so bili Nemci; pa kako so bili ti gospodje trgovci prijazni s slovenskim kmetom! Še »Štajerca« so mu podarili, torej časopis brezplačno (kako so govorili za njim, tega seveda ni slutil, pa tudi razumel ni). — Naravno je, da se je našemu kmetu vzbudilo spoštovanje do Nemcev, oziroma do nemškega jezika samega. Saj je slišal le gospode govoriti nemško, on, kmet in njegov hlapec in njegova dekla in vaški berači so govorili pa slovensko. Gospod, ki je govoril nemško, je jedel vsak dan meso in bele žemlje, kmet-Slovenec, njegova družina in gospodje pa so otepali zelje, žgance, fižol in črn kruh. Zato je veljalo pri nas nemštvo za najvišje dostojanstvo. »Saj je še cesar Nemec in ministri so tudi Nemci! Človek, ki nemško ne zna, sploh ne more priti do boljšega kruha.«

Tako je bilo pred petindvajsetimi leti. Spremenili so svoje nazore le tisti, ki so brali naše časopise, katero jim je širilo obzorje in odpiralo oči.

Pridi pa danes na Zdole in začudil se boš! Dne 27. januarja t. l. je bila pri občinski seji navdušeno sprejeta izjava za deklaracijo. Podpisali so jo vsi odborniki brez izjeme. Isti dan so nabrale naše zavedne Zdolanke nad 300 podpisov za deklaracijo. Kar tekmovala so med seboj. Čegava je zaslug, da se je probudilo naše ljudstvo? Posredno gotovo vojna, ki je naučila našega kmeta globlje in samostojnejše misliti, neprostovoljne zasluge si je stekel tudi štajerski cesarski namestnik v Gradcu in njegova klika, ki so z neobzirnim postopanjem na Spodnjem Štajerskem odpirali oči slovenskemu kmetu.

Neposredno in brez dvoma največjo zaslugo pa imajo naši časopisi, ki so povedali našemu proletarskemu narodu, da ima iste pravice pod soncem kakor drugi veliki narodi, ki ga v nadarjenosti in marljivosti niti ne dosega. Slovenski časopisi so mu povedali, da ni za to na naši krasni slovenski zemlji, da bi flačnil tujcem in jih redil s svojimi krvavimi žulji, marveč da na svobodni zemlji svobodno gospodari in sam uživa sad svojega dela.

In naš kmet si je to resnico globoko zapisal v svoje srce. Kje je sila, ki bi mu mogla vzeti to zavest? Odklenkalo vam je pri nas, nemškutarji, odklenkalo za vedno!

Tu je orala ledino celjska »Domovina«. Pozdravljena zato nova »Domovina«!

Minuli teden.

9. t. m. je sklenila nova republika Ukrajina z nami in zavezniki mir, dne 10. t. m. pa je Rusija, kolikor je je pod vlado boljševikov, izjavila, da je zanjo vojna končana, ter da bo armado razorožila. Miru pa Rusija še ni sklenila. Trockij in Ljening polagata usodo Rusije v roko splošnega mirovnega kongresa in se zateketa pod varstvo antante. Morda pa pripravljajo židje boljševiki še kakšno drugo zavrtnost. Gotovo je, da ta dva velika dogodka nista v državah vzbudila tistega veselja, ki bi ga bil človek pričakoval. Vse je pač postalo nezaupno; boljševikom ni verjeti, ker govori se celo, da staro armado pač razpuste, toda zbirajo novo socialistično armado. Po Avstro-Ogrski je viselo kaj malo zastav in celo nemški listi so pozabili na običajne debele črke, ko so naznanili uspeh brestovskih pogajanj. Veselje dneva pa je zagrenilo še dejstvo, da so Poljaki zaradi gubernije holmske, ki naj bi pripadala Ukrajini, skrajno užaljeni in jezni. V Krakovu so razobesili žalne zastave, poljski klub v avstr. drž. zboru pa je 11. t. m. napovedal dr. Seidlerjevi vladi najostrejši boj. Dr. Seidler, ki se je pravkar z vsemi strankami pogajal zaradi proračuna, in ki je 7. t. m. cesarju ponudil že svoj odstop, je zdaj z vso vlado v novi hudi zadregi in bržčas te dni izgine. Večino za proračunski provizorij (za 2 meseca) bo le težko dobil, a še to je zelo dvomljivo. Redni proračun mu je splaval po vodi. Čehi so vladi zaradi zahrbtnih mešetarjenj z Wolfom napovedali iznova neizprosni boj in Jugoslovani so se izjavili za popolnoma složne s Čehi. Dr. Seidler je te dni poklical k sebi dr. Korošca, da bi ga pridobil, a v imenu Jugoslovana v je dobila vlada odgovor, ki ji gre: »S teboj nikoli več!« Le Ukrajinci upajo, da jim bo mir koristen. Posl. Semaka je izjavil: »Zdaj pričakujemo kakor od Avstrije tako od Nemčije nadaljno podporo, zlasti, da nam izpolni Avstrija naše politične in narodnostne zahteve. Upamo, da avstrijski Ukrajinci dobimo zdaj deželno samoupravo v vzhodni Galaciji ter v ukrajinskem delu Bukovine, in sicer tem bolj, ker nam je taka narodna samouprava že obljubljena«. Posl. Petrušević pa je izjavil: »Upamo, da ugotovi Avstrija zdaj tudi našim upravičenim zahtevam. To bi bilo v največjo korist Avstrije in sicer iz političnih in narodnih ozirov. Prijateljske zveze z Ukrajino bodo imele za Avstro-Ogrsko največjo važnost, kajti Ukrajina je bogata ne le premoga, medi, železa, nafte, nego tudi industrijalnih izdelkov, žita, sladkorne repe, tobaka, živine itd. Zato bo na korist Avstrije, če pomore pri urejanju nove ukrajinske republike«. Ker pa ruski boljševiki ne priznavajo sedanje ukrajinske vlade, se vrši prava vojna med Rusijo in Ukrajinci. Zmaga je enkrat tu, enkrat tam. Avstro-Ogrska bo morala takoj odpustiti 400 tisoč ukrajinskih vojnih vjetnikov ter jih oborožene poslati domov. Morda pa bo morala naša država še drugače pomagati Ukrajini, mesto da bi imela od nje koristi za sklenjeni mir. Vesela vest se je razletela v nedeljo po čeških zemljah od Šumave do Tater, od Krkonoš tja do Dunaja: veselje nad tem, da končno prestane ona nesrečna razcepljenost, ki je v minulih dobah slabila češki narod v njegovih političnih bojih ter mu je trgala iz roke orožje baš v najodločilnejših trenutkih. Želja po smotrenem urejenju čeških notranjih razmer je bila naravnost strastna ter se je oglašala od začetka vojne. In ko so češki pisatelji zahtevali javno, da se ustanovi enotna, vsenarodna demokratična stranka, je postal ta poziv vsečeska zahteva. In 9. t. m. je češko časopisje objavilo proglas, podpisan od načelnikov narodne stranke svobodomiselne (mladočeške), češ. napredne, državno-pravne napredne in ljudske napredne moravske. Vse te stranke so se strnile zdaj v eno stranko. Na čelu te mogočne demokratične stranke bodo stali dr. Kramář, dr. Rašín, dr. Stránský i. dr. prvi češki politiki. To je najveselejši dogodek vsega tedna za avstro-ogrske Slovence, ki so zdaj še močnejši v parlamentu. Tudi Poljaki so stopili (vsaj za sedaj) zopet v opozicijo in bo okoli 76 poljskih poslancev glasovalo proti vladi. Vlada zato grozi s »skrajnimi koraki«, če je ne re-

šijo socialni demokrati. A tudi ta rešitev bi dr. Seidlerjevi vladi le podaljšala žalostno polit. umiranje. Predsednik Zedinjenih držav ameriških, Wilson, je odgovoril 12. t. m. na izjave nemškega državnega kanclerja in avstrijskega zunanjega ministra ter je postavil kot temelj za vsak razgovor štiri točke, v katerih zahteva take mirovne pogoje, ki jamčijo trajen mir in popolno pravico samoodločbe narodov.

Vojni dogodki.

Z italijanskega bojišča nimamo poročati ta teden ničesar drugega nego to, da se vrše od časa do časa hujši artiljerijski boji na tem ali onem frontnem delu. Proti spomladi se obetajo večji vojni dogodki na tej fronti.

Tudi z ostalih front ne poročajo o večjih vojnih dogodkih.

Z ozirom na izjavo Trockega, da smatra vojno stanje tudi na severni ruski fronti za končano, se vrše razgovori v nemškem glavnem stanu, ali je sprejeti to izjavo ali pa ji ni pripisovati nobenega pomena.

O Romunski se zatrjuje, da se bo njen parlament dne 20. februarja odločil o prekinitvi ali nadaljevanju vojne, govori se pa tudi, da si namerava Romunska priklopiti Besarabijo, glede katere so izjavili Ukrajinci, da nimajo do nje nobenih pravic.

Naše vojne žrtve.

Od novega leta sem je umrl in padlo že veliko število naših hrabrih fantov. V kolikor so nam dostopna njih imena, jih bomo navajali sproti v našem listu. — Umrl je v vojašnici v Tolmezzu v Italiji Fran Pečenko iz Preserji v rihberški občini na Goriškem, znan posestnik, roj. l. 1871. — Padel je 11. nov. min. leta na italijanski fronti poročnik 17. pešpolka Martin Waland iz Lesec. — Umrl je junaške smrti na italijanskem bojišču Matija Lorenc, roj. l. 1893 na Metlovi na Koroškem. Pokopan je v Mott di Livenca. — V rezervni bolnišnici v Celovcu je preminul Anton Planinec, topničar, 45 let star, doma iz Lok pri Litiji. — V Latisani v Italiji je umrl Andrej Makuc, krčmar na Mirenski cesti, star nekaj nad 40 let. Zapušča vdovo in devet otrok. — V voj. bolnišnici v Gorici je umrl narednik vojaškega delavskega odbora David Jazbec, posestnik s Svetjega št. 58. Po njem žalujejo vdova in devet nedoraslih otrok. — Umrl je zaradi vojnih ran v Stinu ob Livenci v Italiji Karel Mlekuž z Dvora na Bovškem, vojak domačega pešpolka, star komaj 20 let. — Padel je na tirolskem bojišču Pavel Grafenauer, edini sin koroškega sloven. drž. poslanca gosp. Grafenauerja. — Od sovražne krogle je bil zadet pešec »Cesarjevičev« pešpolka 17. Lojze Škerjanc na tirolskem bojišču, doma iz Šmarce pri Kamniku. — Na Dunaju je umrl v bolnišnici ranjenec Štefan Štern iz Rač na Štajerskem, star 26 let. — Od sovražne krogle zadet je žrtvoval svoje življenje za domovino 20 letni Josip Potrata, posestnikov sin v Čečah, okolica sv. Marka, župnija Trbovlje. — Na italijanskem bojišču je padel 23 letni mladenič Janez Kaurau, doma od Sv. Duha pri Lučanah. — Na tirolski fronti je padel medicene praporščak Mirko Gjud iz Ljubljane. — V Črni gori je padel, ustreljen od vstašev, nadučitelj v Grosupljem, praporščak Leopold Marn ter je bil pokopan v Podgorici, kjer počiva tudi njegov tovariš, ljubljanski odlični učitelj Karel Wider. — Na laškem bojišču so padli Ivan Stanc z Ludranskega vrha, Ivan Serajnik iz Kaplje ob Dravi ter Janez Fric doma v Glinjah na Koroškem.

*Med narodi miruj prepri,
zavladaj nam samarijanstvo;
krivici vojsko, krotkim mir,
pravico vsem! to je slovanstvo!*

Josip Stritar (»Drobiž«).

Raznoterosti.

* Koliko ranjencev umre v vojski. Kratak pogled na zgodovino vojsk v preteklih časih kaže, kako velikansko je napredovala medicinska znanost. V starih časih je bil ranjenec prepuščen samemu sebi, dobrim rokam tovarišev in domačih. Zdravil se je z zelišči, čudno sestavljenimi obliži in nepravilni obvezami. Redkokdaj mu je pomagal zdravnik ali padar, ki pa sam ni imel potrebnega znanja. Tako se je dogajalo, da je mnogo ranjenec ali bolnikov pomrlo za ranami ali boleznimi, ki bi se dale s sedanji zdravniškimi sredstvi ozdraviti. V modernih armadah je dobro poskrb-

ljeno za zdravniško pomoč in čim bolj napreduje zdravniška veda, tem več ranjenecv in bolnikov se reši. V krinski vojski (l. 1856.) je še umrlo od 100 ranjenecv 24⁹, v vojski iz Italije (l. 1859.) 17³, v prusko - avstrijski vojski (l. 1864.) je umrlo od 100 pruskih ranjenecv 15¹. Že v naslednji vojski med Francozi in Nemci (l. 1870/71.) je umrlo od 100 ranjenih Nemcev samo še 11¹. Še mnogo manj ranjenecv je umrlo v začetku sedanjega stoletja v vojski med Rusi in Japonci. V tej vojski je umrlo od 100 japonskih ranjenecv 6⁸, od 100 ruskih pa samo 3². Pred dobrimi šestdesetimi leti je umrlo od 100 ranjenecv 24⁹, šestdeset let pozneje pa pri Rusih, ki so imeli že jako dobro organizirano zdravniško vojaško službo, samo 3². Te številke so sijajen dokaz, kako uspešno pomoč nudi na višku stoječa zdravniška znanost ubogim vojnim žrtvam in v kako veliki meri je omilila vojne grozote. — Za sedanjo vojsko še ni točnih podatkov. Vendar se opaža, da se je odstotno število ranjenecv, ki so umrli na ranah, še zelo znižalo. V prvem letu vojske je bilo še razmeroma visoko, potem pa je padalo leto za letom v tej meri, kakor so pridobivali zdravniki na skušnjah in kolikor več in boljših zdravilnih sredstev je bilo ranjencem na razpolago.

* Ženske v norveškem pomorskem razsodišču. Iz Kristianije javljajo, da je bila pozvana v norveško pomorsko razsodišče prvokrat tudi ženska, gospa Matilda Andersen iz Bergena. Imenovana gospa je bila več let članica norveškega trgovskega sodišča ter je v trgovskih vprašanjih izvrstno poučena.

* Kaj se vse krade? Za polaganje lažjih električnih kabljev za razsvetljavo so postavili številne lesene droge ob cesti Fala na Dravi — mesto Maribor. Te droge so ponoči neznani tatovi požgali in odnesli. Pa reci kdo, da današnji tatovi ne znajo!

Vprašanja in odgovori.

Kdo ima pravico do državnega vzdrževalnega prispevka za svoje vpoklicanih vojakov v dvojnem znesku?

Pravico do dvojnega prispevka ima po novem zakonu vsaka tudi sicer upravičena oseba, ki je živela z vpoklicancem neposredno pred njegovim vpoklicem popolnoma sama v skupnem gospodarstvu in je trajno za delo nezmožna. Ali je trajno za delo nezmožna ali ne, o tem odloča uradni zdravnik pri c. kr. okrajnem glavarstvu, oziroma pri mestnem magistratu. Zdravniško spričevalo katerega drugega zdravnika ne zadostuje.

Kdor izmed upravičencev se še sploh ni priglasiel za državni prispevek in ima pravico do dvojnega zneska, naj ob priglasiitvi izrečno prosi za dvojni znesek, ker ga drugače ne bo dobil; če pa že prejema navadni znesek, naj prosi naknadno, da se mu ga podvoji, in bo dobil dvojni znesek izplačan tudi za nazaj od 1. avgusta 1917 nadalje, če je bil že takrat upravičen.

Poslano.

Silno pomanjkanje živine na kranjskem in omejitev civilnega konzuma mesa.

Deželna komisija za ureditev prometa z živino na Kranjskem pri c. kr. deželni vladi v Ljubljani je v seji dne 31. januarja 1918 energično ugovarjala zoper neverjetno velike zahteve vojaške uprave po živini. Tudi c. kr. deželna vlada je vložila protest na kompetentnem mestu zoper ogromne zahteve živine po vojaštvu. Poudarilo se je na kompetentnih mestih od vseh faktorjev, da Kranjska pod nobenim pogojem ne more izpolniti predpisov vojaštva, ki pa zahteva kljub vsemu predpisano število živine. Zahteve civilnega prebivalstva po mesu so čim dalje večje. Meseca februarja 1918 bi moralo »Deželno mesto« iz Kranjske dobiti nad 13.000 glav, ako bi hotelo izpolniti vojaške zahteve in zahteve civilnega konzuma, nasprotno pa zamore »Deželno mesto« prosto-voljno t. j. potom prostovoljnega nakupa dobiti iz cele dežele le 613 glav. Vse kar bi se več dobavilo, bi bilo treba s silo rekvirirati. Kmetovalci se upirajo oddajam živine, češ, da vole rabijo za delo, ostala živina je majhna, molznih in pa brejih krav pa sploh ni mogoče in ni niti dopustno odvzeti. Po tem položaju je bila prisiljena »Deželna komisija za ureditev prometa z živino na Kranjskem« tudi civilni konzum na Kranjskem primerno znižati ter se bo klanje v mnogih občinah po deželi moralo čisto ustaviti, v drugih občinah pa omejiti. Kmetovalci morajo biti pripravljeni, da bodo prisiljeni oddati živino, katero bodo silno težko pogrešali ter bodo morali oddati brez dvoma

tudi plemensko živino vsaj vso tako, ki ni posebne pasme in posebno dobra za pleme. Treba bo oddati tudi delavne vole. »Kranjsko deželno mesto za vnovčevanje živine v Ljubljani« bo po svojih zapnikih skušalo hudo breme kar mogoče porazdeliti, tako da ne bo živinoreja, dasi bo zelo oškodovana, čisto uničena in vsaj kolikortoliko ohranjena. Vole bo treba, kakor rečeno, tudi odvzeti, vendar se bo skušalo tako urediti, da bo v vsaki vasi ostalo vsaj nekaj živine za delo. Poljedelci bodo morali eden drugemu pri delu z živino pomagati. Apeliramo na živinorejce, naj se ne upirajo vočigled opisanega položaja dobavam živine po zapnikih »Deželnega mesta za vnovčevanje živine«, ker sicer bi ukazalo vojaštvo rekvizicijo, pri kateri bi nastale, ker bi se rekvizicija vršila brez ozira, kar na splošno, nedogledne posledice za živinorejo, nevarno bi pa bilo tudi za ljudstvo samo. Zapniki »Deželnega mesta« imajo strog nalog, da zahtevajo le tisto živino, kar se sicer težko, vendar pa še vedno najlažje pogreša. Na drugi strani apeliramo na prebivalstvo mest in industrijskih krajev, na delavstvo in meščanstvo, naj omeji začasno uživanje mesa in to vsaj toliko

časa, da se bo moglo obdelati polje, ker je sicer nevarnost, da se tudi drugih pridelkov jeseni ne bo skoro nič pridelalo, ako bi se kar vso živino od kraja pobralo. Konzumentje naj razumejo položaj ter ga gledajo kakršen je ter naj ne nastopajo nasilno, ker to položaja ne more izpremeniti. V interesu vsega prebivalstva in bodočnosti našega narodnega gospodarstva je, da se vsaj večji del živine za delo ohrani in ne pobije zadnji rep. Živinorejci, predvsem pa tudi županstva, naj gledajo, da ne bodo ljudje po deželi doma klali živine in telet in da se ne bo vršilo tihotapstvo živine v sosedne dežele, ker oboje je skrajno škodljivo že sedaj, odslej bi pa bilo to naravnost poguba za naše gospodarstvo.

Deželno mesto za vnovčevanje živine v Ljubljani.

Odgovorni urednik: Emil Vodeb.

Tisk »Narodne Tiskarne« v Ljubljani.

Izdaja: Konsorcij »Domovine«.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrirana zadruga z neomejeno zavezo v Ljubljani

obrestuje hranilne vloge po čistih

4¹/₄ %

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za svoje vložnike.

Rezervni zaklad K 1.000.000.

Hranilne vloge K 23.000.000.

Ustanovljena leta 1881.

Mestna hranilnica ljubljanska

Prešernova ulica št. 3,

naivečja slovenska hranilnica

je imela koncem leta 1917 vlog K 66.800.000
hipotečnih in občinskih posojil „ 27.000.000
in rezervnega zaklada „ 2.000.000

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje najvišje po

4¹/₄ %

večje nestalne vloge pa po dogovoru.

Hranilnica je pupilarno varna in stoji pod kontrolo c. kr. deželne vlade.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Posoja na zemljišča in poslopja na Kranjskem proti 5%, izven Kranjske pa proti 5¹/₄%, obrestim in proti najmanj 1% ozir. 3¹/₄% odplačevanju na dolg.

V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno Kreditno društvo.